28 ԻՆՆԱՒԷՆԷ Ն. 4999 1912 ՅՈՒՆԻՍ 27/10 ՇԱԲԱԹ ՉԱՐՇԷՆՊԻՀ 27 ՀԱԶԻՐԱՆ =24 ՐԷՃԷՊ 1330

30 ԲԱՐԻ

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽԲԱՐ

30 ԲԱՐԻՆ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65 Grand'rue de Péra, Taxim, 65

Գնոցէ Քիյաթլարը		Սեպհականի համար	Օտարոց
Իսթանպոլ իլլի	Ղրուշ	60	35
Թաշրա իլլի	»	85	45
Մէմալիքի հնգեկսիլի իլլի ֆրանգ		20	10

ՉԱՐՇԷՆՊԻՀԱ ՎԷ ՀԱՒՄԱՆ ԻՐԹԷՍԻ
ԿԻՆԱԼԷՊԻ ՆԷՇԱՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իրանաք իլլի սայրնա դազարլըգ օրունուր
Թապ իլիրմիհեն մէհեաթիլ՝ իլաւտ օրունմագ։

مجموعهٔ آخبار
على تقسيم جاده‌سى نومرو ٦٥

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹԵՐԶԵԱՆԻ ՆՈՐ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

ՄԻՈՅՆ ԱՌԹԻՒ

—○—

Թերզեան, իր անկմանէն վերջ, գտնէ թղթի վրայ «Կթղ.-Պատրք» տիտղոսը կրկնու բաղձանք մ'ունի և որ կը սարսէ դինքը ամէն օր դէպի աջ և ահեակ հրամաններ արձակելու նոր 'որ շրջաբերականներով, որոնք իր ըրած գլեթէ բոլոր գործերուն պէս անհեթեթութեան գլուխգործոցներ են։—

Ամսոյս սկիզբն ալ, կղերին ուղղուած շրջաբերականով մը կը հրամայէ որ Աւագ թեմին և Կթղ. Աթոռէն ուղղակի կախում ունեցող բոլոր Կաթողիկոսական Փոխանորդութեանց մէջ պատարագող քահանայք կէս առ կէս հետեւին ձեռքերնին ունեցած Հասուն Կաթողիկոսի Վիեննա տպել տուած Պատարագամատոյցին։

Աւելորդ չըլլար եթէ հարեւանցի ակնարկ մը ձգենք յիշեալ Պատարագամատոյցին վրայ, որ Լուսաւորչական Հայոց գործածածէն ինչ ինչ տարբերութիւններ ունի։

Ըստ Լուսաւորչականաց Պատարագամատոյցին՝ պատարագիչը լոկ գինի կը լեցընէ բաժակին մէջ, բաղարջի սովորութիւն կայ, «Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ, Որ էին Աստուած ասա բազմեցաւ», «Առէք կերայք», խորանին խոնարհում է կամ երկրպագութիւն ևն. ևն.։ Իսկ Կաթոլիկ Հայերուս ներկայ Պատարագամատոյցը կը հրամայէ գինիին հետ ջուր ևս լեցնել սկիհին մէջ, բաղարջ չկայ, սեղանին ծնրադրութիւն է ըստ Լատինացւոց և ոչ խոնարհում, «Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցի, Որ էին Աստուած ասա բազմեցի», «Առէք կերեք» ևն. ևն.։

Այս փոփոխումները (որոնց հնթարկուեցան նաև Մաշտոցն ու Ժամագիրքն՝ ալ) առաջին անգամ 1642ին սկսաւ ազգա կղերականներու ձեռքով և յետոյ 1677ին՝ Հռոմայ մէջ՝ Բարսեղ և Յակոբ քահանաները ևս առաւել փոփոխեցին՝ իրենց կասկածելի երեւցած մասերը սրբագրելով, ջնջելով կամ աւելցնելով։ Այս սրբագրեալ գրքերը կը կոչուին Բարսեղեան, որ նախ սրբագրութեան տարին և Հասուն Կաթողիկոսի կողմէ ալ անցեալ դարուն երկրորդ կիսուն ապուեր է ի Վիեննա և որուն հետեւիլ կը հրամայէ Թերզեան։

Անապակ գինիի և բաղարջի սովորութիւնը իրաւ է որ հին ժամանակէ ի վեր կայ Հայ Եկեղեցւոյ մէջ և մինչեւ իսկ Ը. դարու Հայ եպիսկոպոսաց ժողով մը այդ սովորութիւնը Լուսաւորչէն մնացած կ'ըսէ (տե՛ս «Սրբազան Պատարագամատոյցի Հայոց» հրտրկ. Հ. Յ. Տաճեանի. Վիեննա, էջ 66) բայց Լուսաւորչէ աւանդուած ըլլալուն մասին համոզկեր փաստեր կը պակսին։

Բարսեղ և Յակոբ քահանայք «Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ, Որ էին Աստուած ասա բազմեցաւ»ին համար անշուշտ առարկած ըլլալու են թէ այդ երգը սրբագործութենէ յառաջ կ'երգուի որով « .. յայտնեցի... բազմեցի» ըլլալու է քանի որ սրբագործութեամբ է որ Քրիստոս պիտի յայտնուի և պիտի բազմի մեր մէջ...։ Բայց կը մոռնայն խեղճերը որ իրենցմէ 16 դար յառաջ Քրիստոս յայտնուած է և բազմած Մարդկութեան մէջ...

Իսկ սրբագործութեան «Առէք կերեք» բառերը աւելորդ է ըսել թէ խոր տգիտութեան արդիւնք են. այդ բառերը, «Vous avez pris et mangé» հասկցեր են և ասոր համար ըրեր են այդ ծիծաղելի սրբագրութիւնը (տես «Դորմ Պատրիարքական Միւնհոդոսի Հյց. գմրել ի Քաղկեդոն Կ. Պոլսոյ յամի 1890). Հայ Կաթոլիկ քահանայից մէջ՝ հարազատ... կերայք» ձեւը գործածողներ ալ կան։

Գալով մէկ ծունկով ծնրադրութեան փոխանակ երկրպագութեան, Ռուբինեանց Հարստութեան ժամանակ Միաբանող կոչուած Լատինամոլ Հայ կրօնաւորները (Ունիթոր) այս արեւմտեան սովորութիւնը ներմուծեր են Հայոց մէջ։ Արեւելեան բոլոր ծէսերը՝ առանց բացառութեան Լատինացւոց մէկ ծունկով ծնրադրութեան տեղ Երկրպագութիւնն ու խոնարհումը ունին. իսկ ինչ ինչ պաշտամանց մէջ երբ ծնրադրութիւն կը հրամայուի մեր հարազատ գրքերուն մէջ՝ երկու ծունկով հասկնալու է։ Հետաքրքիրները թող համեմատեն վերոյիշեալ «Սրբոյն. Պատրգմացք. Հայոց» գրքին Յունական (Ոսկեբերան, Իգնատիոս), Ասորական (Յակոբ) և Հայկական (Լամբրոնեան) ևն. պատարագները, ուրոնց մէջ միշտ երկրպագութեան և խոնարհման կը կը հանդիպինք։— Թերզեանի շրջաբերականը ամենէն աւելի կ'ուիտիէ այս խրդրոյն, և Հայ-Կաթոլիկ քահանաներէն մեծամասնութիւնը ազգային ձեւը գործածելնուն համար է որ Թերզեան լատինականը կը հրամայէ ըստ Բարսեղեանի։— Մէկ ծունկով ծնրադրութիւնը փոխանակ երկրպաութեան՝ ծիսական այնպիսի խընդիր մըն է, որուն վրայ աւելորդ է վիճաբանիլ և մինչեւ իսկ 1890ին Քաղկեդոն գումարուած Պատրիարքական Միւնհոդոսը այս խնդիրն ըստ բաւականի մանրամասնորէն կը չօշափէ իւր 924րդ յօդուածով և կը յաւելու. «Միւնհոդոսս յայտ առնէ եթէ անկ եւ արժան համարի ՉԵՐԿՐՊԱԳՈՒԹԻՒՆ ի Ս. Պատարագի» (տե՛ս Դորմ Պտրկն. Միւնհ.ի գմրել ի Քղկ. Ն. Պոլսոյ յամի 1890)։

Իրրեւ թէ շրջաբերականին նպատակը մի՛օրինակութիւն մը յառաջ բերել է պաշտամանց մէջ, սակայն զայն ուղղելով Աւագ թեմին և Կթղ. Աթոռէ ուղղակի կախում ունեցող Փոխանորդական թեմերուն միայն՝ արդեօք վրիպած չըլլա՞ր իւր նպատակէն, քանի որ գաւառներուն մէջ կը մնայ քահանայից սառաւ ժաս մը՝ որ հաւատարիմ պիտի մնայ իր խոնարհման։ Եւ կամ արդեօք աւելի լաւ և ճիշտ չէ՞ր ըլլար՝ եթէ փոխանակ ծնրադրութեան՝ պարտաւորիչ ընէր խոնարհումը, քանի որ վերջինս է հայկականը և ինքն ալ իբր հայածէս եպիսկոպոս մը պարտական էր հայկական ծէսը պաշտպանել գոնէ Բենեդիկտոս ԺԴ.ի մը և կամ Լեւոն ԺԳ.ի մը չափ...։ Վերոյիշեալ Քաղկեդոնի Պատրիարքական Միւնհոդոսի որոշումները՝ որ ինչպէս տեսանք երկրպագութիւն կը հրամայէ, անցեալ տարի տպել տուեր է Թերզեան և իւր նախագահութեան ներքեւ Կաթոլիկոսարանի մէջ գումարուած Եպիսկոպոսաց Միւնհոդոսը՝ 8)21 Յուլիս 1910ին՝ ծնրադրութիւնն ալ «Յանձն առնեմ ամենայն կոյերց իբր գործ առնիցեաց» (տե՛ս «Դորմ Պտրկ. Միւնհոդոս»ի եւն., Յիշատակարանը)։

Ո՞վ չի հակնար որ այսպիսի վճռուած և իր Կաթողիկոսութեան օրով ալ իրմէ հաստատուած խնդիրներ՝ այս ալեկոծեալ ժամանակը հրապարակ հանելով և վճռին հակառակը հրամայելով ինչ կրնայ ըլլալ Թերզեանի նպատակը։ Ան՝ մոլեգնօրէն՝ արդէն պղտոր ջուրը բոլորովին աղտոտել կ'ուզէ և ինչ որ ազգային է հայկական է, իւր կատաղութեան մէջ առաթուր կը հարկանէ ու ժողովուրդը լատինականութեան մղել կը ջանայ ԺԹ. դարու Ունիթորէ մ'աւելի սաքարինութեամբ...։

Ինչ յանդգնութեամբ Թերզեան կը յաւակնի այսպիսի լուրջ խնդիրներ գրչի մէկ հարուածով հարթել և մեր հնաւանդ ծէսերն ու սովորութիւնները իր քմահաճոյքին խաղալիք ընել։ Այս մասին Բահանայապետներն ունին իրենց հրամանները. ի մէջ այլոց Բենեդիկտոս ԺԴ. կ'ըսէ «Զինդրեալն» կոնդակով (24 դեկտ. 1743) «Զծիսից և զսովորութեանց... վճիռ տուաք եթէ ո՛չ ուրեք իցէ... իշխանութիւն... որով և իցէ ճոխութեամբ կամ ստիճանաւ նաեւ Պատրիարքանուն իսկ... իցէ պերճացեալ, ներգել կամ մուծանել. ինչ որ նուազութիւն անիցէ անարատ և ճշգրիտ պահպանութեան նոցուն»։ Նմանապէս՝ Քաղկեդոնի 1890ի յիշեալ Միւնհոդոսը նոյնը կ'ըսէ և կը յաւելու. «Եւ որ պէտք իցէ՝ ի Պատրիարքական Միւնհոդոսի յուզեսցի խնդիրն» (Յօդ. 423 և 926)։

Եթէ Թերզեան՝ շրջաբերականաւս հրամայէր Քաղկեդոնի 1890 Միւնհոդոսի վճիռներուն ճշգրիտ գործադրութիւնը՝ նեռելի ըլլար գուցէ, սակայն իւր քմահաճ ներկայ կաշգադրութիւնը որ՝ դիտակցաբար՝ խեղաղիւրուած Պատարագամատոյցի իր հրահանգներուն հպատակել կը հրամայէ, բոլոր Հայ-Կաթոլիկ համայնքին արդար զայրոյթը անգամ մ'ևս իւր վրայ կը հրաւիրէ։

«Շատ է աւուրն չար իւր»... ամէն օր նոր կռուախնձոր մը հրապարակ նետելու համար պէտք է որ մարդ Աստուծմէ չվախնայ և մարդոցմէ չամչնայ։ Կը բաւէ որչափ յուզուեցաւ համանքը Թերզեանի մը այս անխոհեմ ընթացքովն ու անօգուտ յամառութեամբը։

Մեր ժողովուրդը կրօնքով Կաթոլիկ է, այո՛, բայց լաթի՝ չէ, հապա ՀԱՅ է, անիկա իր երակներուն մէջ կը կրէ ազնիւ Հայ արիւնը որ զինքը կառչած կը պահէ Գրիգորներու, Վարդաններու, Շնորհալիներու, Նարեկացիներու յիշատակին և հայկական վեհապանց ծէսերուն և հնաւանդ սովորութեանց։ Ասիկայ կը պատուիրեն նաեւ Քահանայապետները իրենց այլ և այլ կոնդակներով. աղուոր կը բացատրէ Բենեդիկտոս ԺԴ. «Առաջի արկաք» կոնդակովը ուր կ'ըսէ թէ «Կամիմք զի ամենեքին Կրթողիկայք իցեն, այլ ոչ ամենեքին Լատինք։»

Լաւ գիտնալու է որ ժողովուրդը չի վախնար բերել արուած կամ տրուելիք բանադրանքներէ՝ քանի որ հանդարտ է իր խիղճը, վստահ ըլլալով որ Հռոմ թիւրիմացութեան և Թերզեանի մը ու իր պնակալէզներուն անպուր էնթրիկներուն զոհ եղած է և թէ պիտի չուշանայ անդրադառնալ ու գործուած սխալներուն վրայ։

Անկեալ պատրիարքը հիմայ ընելիք մէ՛կ բան մը ունի. — ծիծաղելիօրէն չյամառիլ «կաթողիկոս— պատրիարքութեան» վրայ. vox populi vox Dei, աւելի չարծարծել հրդեհը՝ որով փրկած պիտի ըլլայ կրօնքի, կղերականութեան և Քահանայապետին prestigeը, որուն անկման այնչափ սատարեց իր յիմար ընթացքովը։

Հետեւելու է Քրիստոսի խօսքին որ կ'ըսէ. «Թօթափեցէք զփոշի ոտից ձերոց....»

Թօթափէ՛ ոտքիդ փոշին, Թե՛ր լեան..

Մ. Կ. ՊՈՆՉԱՑԻ

ԹԱՂԱԿՆԴԵԼԸ

—o—

— Քուն ունիմ։ Խաչակնքէ ինձ, մայրիկ։
«Յանուն Հոր, Որդւոյ, Հոգւոյն Սրբոյ։
Սէ՛ր
Իմ միակ, անաւասիկ.— ու մեղմիկ
Զայնէն դուն՝ կը քընանաս հանդարտիկ։

Ինչ խաղա՞ղ քուն, տրղաս, այժմ որ ինծի
Ձեռ լլսեր, կերնամ լոյ քովը մեռելի։
Ունիմ ցա՛ւ մ'այնպէս— կ'ըսեմ ճշմարիտ —
Որ պիտի կեանքս յօշոտել ուզէի։

Կե՛ռպը կայ՝ փախչիլ ցաւէն այս գըչխեմ.
Բայց բըռնա՛ծ ես զիս քու քաղցրը վարմով,
Դուն որ չե՛ս նլնջեր իրկունն անխըռով՝
Թէ ճակտիդ խաչի նըշանը չընեմ։

Թրգմ. բնագր. ***

Ատա Նէկլի

ԻՔԻ ԻՄԲԷՐԱԹՈՐԸՆ ՄԻԻԼԱԳԱԹԸ

—o—

Պու մրլագաթ, հատը զաթինոէ է-հէմմիյէթլի օլուպ, էվրօբանին մրլչքիլ պիր զէմանլնա թէսատուֆ իթմէսինէ մէպնի էհէմմիյէթի տանա զիեատէ արթմըշ տըր։ Շիւպհէսիզ իքի իմբէրաթոր վէ վիւքէլալարը այասընտա, Թիւրքիա իլէ Իթալիա մուհարէպէսինտէն պանս օրընմըշ տըր, վէ պու պապոէքի միւքեալէմէլէրին նէթիճէսի, էկէր անպաշըլապիլիրսէ, Էվրօբա էֆքարը ումումիէսինի ֆէվգէլատէ ա՛էպատար իտէճէք տիր։ Հէմա՝ պիր սէնէսէն պէրի տէվամ իտէկէլէն պու հարպ՝ նիհայէթսիզ զանն օրունուեօր վէ ֆիքիրլերի էնտիշէյէ տիւշար իթմէյէ պաշլատեր։ Թիճարէթի պէյն էլ միլէլ պու եիւզսէն մլեթէզարուր օլմագտա տըր. իհթիմալ քի ուժուրի գարըշԱՂԸԳԼարա տա սէպէպ օլաճագ տըր։

Պաշընա պիթարաֆ հիւքիւմէթլերի ալէյազատար իթտիկի իչին, Բօր-Պալթիգտէ պիլխասսա պու նոգթա միւզաքէրէ իտիրմիշ ոլմալը տըր, չիւնքի հէչ պիր տէվլէթ, տողրուտան տողրուեա քէնտիսինէ չումուլի պուլունմատան պիր իհթիլաֆտան տօլայը իսթէմէկէրէք արանսըզա կէլմէք իսթէմէզ։ Պինանէն այէյհ իշպու Բուս վէ Ալման սիրլօմաթիգ միւլագաթլարընտա էվրդա միւսալէհասընը կէօնակէօն մուխթարալաշտան խալի գըլմագ իչին պիր չարէ պուլունապիլմիշ

օլտուղը մէմուլ օրունմագտա տըր։

Բօսիա նամ զաղէթանըն լիսանը տա պու իւմիսէ միւսայիա տիր։ Մէղքիւր զաղէթա տէհօր քի, «Ռուսիա վէ Ալմանիանըն տօսթլըղը, ասբրլարտան պէրու մէվճուտ օլուպ, հիչ պիր վագրթ էվրօբանըն տիկէր տէվլէթլէրի իչին թէհտիտ օլմամըշ տըր, վէ էվրօբա մուվազէնէսինէ թարաֆկիր օլան իքի տէվլէթ պէյնինտէ էվրօբա միւսալէհասընըն մուհաֆազասընը արզու իթմէք իչին իթիլաֆ մէվճուտ տըր։»

«Կազէթ տը լ'Ալմանեթ տիւ Նօր»տասի՝ Ռուսիանըն Նիմ բէսմի զաղէթասընըն պիր ֆրգրասընը տէրճ իտէրէք, «Բօսիա զաղէթասընըն պիր միւթալէասընա սամիմանէ իչթիրաք իտէրիպ։ Պիզ տէ գանիիզ քի, Բօր-Պալթիգ միւլագաթը վէ իքի հիւքմտար իլէ տօսթ վիւքէլա պէյնինտէքի միւքեալէմէլէր՝ էվրօբա միւսալէհասընըն վէ էվրօբա տէվլէթլէրի արասընտաքի հիւսնի իթիլաֆըն ժուհաֆազասը խուսուսընտա հիւսնի թէէսսիր իճրա իտէճէքլէր տիր» տէմիշ տիր։

Շիւպհէյէ մահէլլ եօգ տըր քի, միւլագաթըն պայլճա էսասը՝ սուլհն ժուհաֆազասընա սահր տիր։ Ալմանիա վէ Ռուսիա իմբէրաթօրլարը՝ տիւնհանլըն պիրէր գուվվէթլի օրտուսընա գօմանտա իթտիքլէրի հալտէ, հիսսէսէթ վէ էֆքեարը սուլհբէրվէրանէլէրի մալիւմ տիւր։ Իմտի քեաֆիֆէյի միւքեալէմէլէրինին էսասը, սուլհան պայգա պիր մագսէտ միւպթէնի օլմասը գապիլ տէյիլ տիր։

Ռուսիանըն, Իթիլաֆը միւսէլլէսէտէն այրրլարագ Իթթիֆագը միւսէլլէսէ տախլ օլմասը իչին իմբէրաթօր Վէլհէլմ թարաֆընտան պազը թէքլիֆաթ վուգուպ պուլմասը զանը հախսա բիվայէթի տէ պիւսպիթիւն պի էսաս տըր. պու եօլտա պիր թէքլիֆ գապիլը թասավվուր օլամազ։Ռուսիա իմբէրաթօրընըն, Ալմանիահա, Ավսթրիատան այրրլմասընը թէքլիֆ իթմէսի նասրլ գապիլ տէյիլ իսէ, իմբէրաթօր Վէլհէլմ տէ, Զար Նիգոլահա,Ֆրանսայը թէրք իթմէսինի թէքլիֆ լատմէզ։

Նէ՛ Լօնտրատա, նէ՛ Բարիզտէ պու կիպի վէսվասէլէր տալա եօգ տըր։

Շու գատար քի, Ռուսիա, Ֆրանսանըն միւթթէֆիգի օլմասը, վէ Ֆրանսանըն Ալմանիահա գարշը տիշ ամբը պուլունմասը՝ ասբրլարտան պէրու Ալմանիա իլէ Ռուսիա հիւքմատան խանէտանլարը արասընտա մէվճուտ օլան տօսթլուգ պաղլարընը զաթթ իթմէլէրինէ սէպէպ տէյիլ տիր։ Վագտա Զարըն բէֆագաթընտա, բէիսը վիւքէլա իլէ խարիճիէ նազրընընն պուլունմայարը,պու միւլագաթա էհէմմիյէթը սիհասիէ վէրտիրմէքտէ իսէ տէ, Բէյնթ նամ նիմ բէսմի Ռուս զաղէթասը պունու տախի տօղրու պուլմահօր, վէ Զարըն, գօյշուսը օլան պէօյիւք պիր տէվլէթին իմբէրաթօրընը իսթիգպալ իտէրքէն, վիւքէլասընը մայէթինէ ալարագ, հէր տիւրլու իհթիրամաթը իպրազ իյլէմէսինի բէք թապի կէօրիւհօր։

ԻՌԻ ԻՄԲԷՐԱԹՕՐԸՆ ՄՈՒՎԱՍԸԼԷԹԻ ՎԷ ՊԱԶԸ ԹԱՅՍԻԼԱԹ

— o —

Իքի իմբէրաթօրըն միւսլգաթր հապգընտա ալընան թէլէկրաֆ խապէրլէրինի գիյրտէ տէրճ իտէրիզ.

Բօր-Պալթիգ, 4 յլս.— Ալէքսապահ իշպու լիմանտա պուլընան Ռուս կէմիլէրի՝ Ալման պայրաղընը չէ բմիշէր տիր։ Սաաթ 9.30 բատէլէրինտէ Ալման սէֆինէլէրինին՝ Ռուս թօրբիտօլորբյա հագլաշմագտա օլտուղլարը իշարէթի վէրիմէքլէ. Ալմանիանըն Բէթէրսպուրգ սէֆիրի գօնթ տը Բուրթայէս իլէ Ալման աթաշէ միլիթէրի վէ աթաշէ նավալը՝ Նէվա հաթբյա իմբէրաթօր Վիլհէլմի իսթիգպալէ կէթմիշլէր տիր։ Ալման սէֆինէլէրի հագլաշըզընտա, Զարըն բիւքիւպինէ մախսուս օլան Շեթանտարտ հաթը սէլամ իշարէթինի վէրմիշ տիր։ Տիկէր Ռուս հարպ սէֆինէլէրինտէն 83 թօր աթրմըշ տըր։ Մօլթքէ նամ Ալման գրուազէօրիւ տէ պու սէլամա մուգապէլէ իթմիշ տիր։ Իմբէրաթօր Վիլհէլմին բաքիպ օլտըզը Հօէնցօլլէրն սէֆինէսի՝ Ռուս կէմիլէրի էսնիհանտէն կէչէրքէն, Ռուս վէ Ալման էֆքարը պահրիէսի հուբրա՝ սէտասբյա պագբշամշար տըր։

«Հօէնցօլլէրն» տէմիր աթտրգտան սօնրա, իմբէրաթօր Նիգոլա՝ իմբէրաթօր Վիլհէլմի սէլամլամագ իւզրէ Ալման հաթընա ագիմէթ իթմիշ տիր։ Միւշարիլէյհին մայէթինտէ սէրայ նազլըը, Շեթանտարտ հաթը գօմանտանը վէ իմբէրաթօր Վիլհէլմին պուրտա գալաճաղը միւսաէթ զարֆինտա միհմանտարլըղընա թայլին օլընան զէվաթ պուլընմըշլար տըր։

Իմբ. Նիգոլա, Հօէնցօլլէրն հաթընա մուվասլէթ իտէր իթմէզ, տէրհալ Ռուս պայրաղը չէքիլմիշ. վէ Ալման սէֆինէլէրի մրթատ օլան սէլամ թօրլարընը ատբզպ, Ռուս սէֆիսէլէրի տէ մուգապէլէ իյլէմիշլէր տիր։

Սապահ 9տա Ռուսիա մէճլիսի վիւքէլա բէիսի Մ. Գօգովցէվ, հարպիէ նազրը Մ. Սուգոմլինով, խարիճիէ նազրը Մ. Սասօնով վէ էսթոնի վալիսի՝ Բօլիէրնօա Զվիէզտա նամ Ռուս հաթընա կիթմիշլէր տիր։

Հավա բէք կիւզել իսի։

Բօր-Պալթիգ, 4 յլս.— Իմբէրաթօր Վիլհէլմ Ռուս պահրիէսի իւնիֆորմասընը կիյինմիշ օլարագ, Ալման պահրիէսի իւնիֆորմասը կիյինմիշ օլան իմբ. Նիգոլայը «Հէնցօլլէրն» սէֆինէսինտէ իսթիգպալ իթմիշ տիր։ Իքի հիւքմտար՝ պիրինէ սարբլարագ վէ էլլէրինի սրգարագ, դաեէթ սամիմանէ սուրէթտէ էկկսիկէրինի սէլամլամըշլար տըր։ Իմբ. Նիգոլա՝ բրէնս Ատալպէրի վէ Ալմանիա պաշ վէքիլի Մ. տը Պէթման-Հօլվէկի տախի սէլամլամըշ տըր։

Պատէհու իքի իմբէրաթօր արասընտա, սապահ սաաթ 11է գատար միւլագաթ վուգու պուլմըշ տըր։

Ալմանիանըն Բէթէրսպուրգ սէֆիրի իլէ Ալման աթաշէ միլիթէրի վէ աթաշէ նավալը տախի «Հօէնցօլլէրն» վաբօրընտա պուլընմըշլար տըր։

Բօր-Պալթիգ, 4 յլս.— Իմբ. Նիգոլանըն «Հօէնցօլլէրն»էն մուֆարազաթընտան սոնրա, իմբ. Վիլհէլմ՝ բրէնս Ատալպէր վէ պաշ վէքիլ իլէ պիրլիքտէ Ռուսիա իմբէրաթօրիցասընը զիեարէթ իթմէք իւզրէ Շեթանտարտ հաթընա ագիմէթ իթմիշ, վէ միւշարիլէյհա իմբէրաթօրիցա իլէ քերիմէյերի կրանտ տիւշէսլերէ պուքէթլեր թագտիմ իյլէմիշ տիր։

Պատէհու Շեթանտարտ հաթընտա 50 քիշիլիք պիր էօյլէ թասամը վէրիլմըշ տիր։ Իմբէրաթօրիցա՝ սուֆրանըն օրթասընտա, սաղ թարաֆընտա իմբ. Վիլհէլմ վէ օալընտա բրէնս Ատալպէր օթուրմըշլար տըր։ Իմբ. Նիգոլա՝ իմբէրաթօրիցանըն գարշըսընտա օլուպ, սաղ թարաֆընտա Ալմանիա պաշ վէքիլի վէ օալընտա գօսթ տը Բուրթայէս ախպը մէվզը իթմիշլէր տիր։

Ռուսիա իմբէրաթօր վէ իմբէրաթօրիցասընընն տէօրթ գըզարը տախի թասամտա հաղը պուլընմըշլար տըր։

Բօր-Պալթիգ, 4 յլս.— Ալմանիա պաշ վէքիլի՝ Ռուսիա բէիսը վիւքէլասընյա խարիճիէ նազրընընա իհտատի զիեարէթ իչին Բուլիարնօֆա Զվիէզտա սէֆինէսինտէ ագիմէթ իթմիշ տիր։

Սաաթ 4 պլ.տա իմբ. Նիգոլա՝ Հօէնցօլլէրն սէֆինէսինտէ ագիմէթլէ, իմբ. Վիլհէլմ վէ բրէնս Ատալպէրի՝ Իմբէրաթօր Բավել Բէրվի զըրհլըրընը զիեարէթտա տավէթ իյլէմիշ տիր։

Բօր-Պալթիգ, 5 յլս.— Միւշարիլէյհիմ, Զարըն տավէթինտէ իճապէթլէ. մէզքիւր զըրհլըյր զիեարէթ իթմիշլէր, վէ պատէհու Հօէնցօլլէրն սէֆինէսինտէ ավտէթ իյլէմիշլէր տիր։ Զար տախի բէֆագաթլարընտա պուլընմըշ տըր։

Ագշամ սաաթ 6տա Մ. Գօգովցէվ իլէ Մ. Սասոնով՝ Հօէնցօլլէրն սէֆինէսինտէ Ալմանիա պաշ վէքիլինի զիեարէթ իթմիշլէր տիր։

Ագշամ սաաթ 8տէ Շեթանտարտ հաթընտա պէօյիւք պիր զիեաֆէթ վէրիլմիշ տիր։ Պու զիեաֆէթտէ հիչ պիր նութգ իրատ օլընմամըշ տըր։ Զիեաֆէթի միւթէագրպ, իմբէրաթօրլար ուզուն ուզատիյէ կէօրիւշմիւշլէր տիր։

Զար վէ իմբ. Վիլհէլմ, պիրիպիրինին մայէթլէրինտէքի միւքեալատ նիշանլար վէրմիշլէր տիր։

Պէրլին, 5 յլս.— Զաղէթալար՝ Ֆրանսըզ զաղէթալարընընն միւլագաթ հազրընտաքի վազիյէթինի ասապլի պուլուսեորլար։ «Նասիօնալ Զայթունկ»՝ Ռուսիանըն Պէրլին սէֆիրինին սթիտէքի պէեանաթտա պուլընսըզընը եազըեօր. «Պէն եալընըզ իքի մէմլէքէթ արասընտաքի միւնասէպաթը հասէնէնին պագասընա տէյիլ, թէքէմմիւլիւ իչին տէ չալըշաճաղըմ վէ պու խուսուստա տախմա Ալմանիա վէ Ռուսիա մէնաֆիի միւթէգապիլէսինի նազարտան տուր թութմահաճաղըմ»։

Բարիզ.— Իմբէրաթօրլար իլէ պաշ վէքիլլէրի վէ խարիճիէ նազրլարընընն միւլագաթընա տաիր ալընան թէլէկրաֆլարտան, պու միւլագաթլարընն ուզուն վէ հէրարէթլի պիր սուրէթտէ վուգու պուլտուղը անլաշըլմագտա տըր։ Ճէրէհանը ահվալ՝ հիւքմտարան արասընտա սամիմի, պիր իթիմատըն մէվճուտ օլտուղընը կէօսթէրիեօր։ Պունունլա պէրաբէր չիմտչյէ գատար միւլագաթյարա տաիր հիչ պիր հավատես իշտիրմէմիշ տիր։ Զաղէթալարտա կէօրիւլէն նէյրիհաթ՝ ֆարզիհաթտան պաշգա պիր շեյ տէյիլ տիր։ Ֆագաթ պու միւլագաթընը՝ Ֆրանսըզ զաղէթալարընտա վէ պարիսսա մէհաֆիլը սիհասիէ իւզէրինտէ պիր թէէսսիրի սաքինանէ իճրա իյլէտիկի տէ շայեանը զիքր տիր։»

Բօր-Պալթիգ.— Իմբ. Վէլհէլմ պուսապահ Հօէնցօլլէրն հաթընտա սասքիրը խասա վէ Բէթրէսպուրգ տաիրէի ասքէրիսի գօմանտանը կրան տիւզ Նիգոլա Նիգոլայէվիչի գապուլ իթմիշ տիր։ Պունու միւթէադրպ Զար տախի մէզքիւր հաթա ազիմէթլէ, Վիպօրգ բիատէ ասաքիրինին բէսմը կէչիրինտէ հազրը պուլունմագ իւզրէ իմբէրաթօրը տավէթ իյլէմիշ տիր։

Հիւքմտարան, պէրապէրլէրինտէ մայէթլէրի երքեանը պուլունտուղը հալտէ գարահաչրգմըշլար վէ օրատա 1500 գատար մէրթէպ թալէպկի իլէ հէր թարաֆտան կէլմիշ օլան պիր չօգ խալգ թարաֆընտան խսթիգպալ օլունմըշլար տըր։ Պայրագարլա թէկրին իսթիմըշ օլան շէհրի կէչէրէք, բէոմի կէչիա մահէլլինէ կէլմիշլէր, վէ կրան տիւզ Նիգոլա Նիգոլայէվիչին գօմանտա իթտիկի ասաքիրին կէլտիկինի թէմաշա իյլէմիշլէր տիր։ Իմբ. Վէլհէլմրուսսա պիր նութգ իրատ իտէրէք, ասաքիրէ թէշէքքիւր իյլէմիշ տիր։ Զար Նիգոլա տախի ամնի սուրէթլէ ասքէրլէրէ թէշէքքիւր իթմիշ տիր։ Իմբ. Վիլհէլմ պատէհու ասքէրին սանճաղընը սէլամլամըշ վէ Սէն Ժօրժ նիշանընը համիլ օլանլարա պիր միտալէթ կէօրիւշմիւշ տիր։ Հիւքմտարան, մայէթլերի իլէ պէրապէր ֆոթօկրաֆլարընը պարարգտան սոնրա, էօյլէ թասամընը իթմէք իւզրէ Շեթանտարտ հաթընա ագիմէթ իթմիշլէր տիր։

Լօնտրա, 5 յլս.— Բօր-Պալթիգ միւլագաթընտան պահս խէն «Ուսթմինսթր Կազէթ» տէհօր քի, «Ալմանիա վէ Ռուսիա միւնասէպաթը՝ բրէնս Պիւլօվըն՝ պիր հէյէթը միւէլլիյէ մէնսուպ օլան տէվլէթլէրտէն պիրինին՝ տիկէր պիր տէվլէթը միւէլլիյէ մէնսուպ տէվլէթլերտէ պիրի իլէ, հէր իքի հէյէթէ մէնսուպ տէվլէթլերին մէնաֆիինէ տօգրունտաղընը հիսսանի միւնասէպաթ թէէսսիսինէ բէք կիւզել մուվաֆագ օլաղլէճէկի հագգընտաքի նազարիէսինի հէր շէյտէն զիեատ իսպաթ իտիեոր»։

Պատէհու մէզքիւր զաղէթա, պու միւլագաթըն, հարպը հազրը վէ Թիւրքիանընն տավալի նօգթաի դարզրընտան հայիզ օլտուղը էհէմմիյէթտէն պահնա տէհօր քի, «Պիզ, Ինգիլիզլէր, չաբ էմնատէ Ալմանիանըն, Ռուսիա վէ Ավսթրիա իլէ պիլ իթթիֆագ Շարգ մէսէլէլէրինտէ հէմֆիքքաբ օլմագ իչին սարթ իյլէտչիկի սայ ու զայրէթտէն ազայը սամիմի թէմէնիհաթմըզը պէհան իյլէրիզ։ Ա.ճաչ պուսուրէթլէ Էվրոբա մուվազէնէսինէ խալել կէլմէեճէկինի վէ հալարն ինթիմատէն օլան պիր թագբա վէհիմ նէթիճէլէրինին էօնիս ալընաճաղընը տա մէմուլ իսէրիզ։»

Ֆրանգֆորթ, 6 յլս.— «Ֆրանգֆուրթէր Ցայթունկ» եազըեօր — «Ռուսարա, սուլհն, անճագ Թիւրքիայը թալեիզ իլէ գապլի օլաճաղը փէքրինտէն պիր տիւրլիւ վազ կէչէմէեօրլար։ Բօր-Պալթիգ միւլագաթընտան պէօյէ պիր նէթիճէ չըդաճաղընը իւմիտ իտէնլէր իսէ, պօշա պէքլէմիշ օլուրլար։ Պիրճիւմլէ ժուհիմմ մէսէլէլէրտէ Ռուս վէ Ալման բօլէթիկասընընն իթթիֆաքը թամմ տաշրէսինտէ օլտուղընը ըէամէն իլան իլէ իքթիֆա օլընաճագ տըր։ Պու թարզ պէհան, էն ուֆագ պիր իթթիֆաքը խուսուսի վէ գաթիտէն տանա ազ էնտիշէպարլ օլաճագ տըր»։

Լօնտրա.— «Թայմս»ըն ֆիքրինճէ, Իթալիա թարաֆընտան թարաղլուսը Ղարսլտա մուհիմ պիր հարէքէթ իճրա իտիլէրէք, Թիւրքիահա, մուգավէմէթին ֆայէսիզ օլտուղը կէօսթէրիմէսիճէ, մուհարէպէ իչին պիր սուրէթը հալ պուլմագ միւմքինսիզ տիր։ «Թայմս»ըն զամանընա կէօրէ, Ալմանիա վէ Ռուսիա տաիր միւտախէլէ ֆիքրինէ մուխալիֆ տիրլեր։ Բօր-Պալթիգ միւլագաթը՝ տիրլօմասի ալէմինտէ ֆէվգալատէ պիր հատիսէ թէշքիլ իթմէկեէճէկ տիր։

Բարիզ.-«Էգօ տը Բարի»նին ալտըղը խապէրէ նազարէն, Բօր-Պալթիգ միւլագաթը՝ Բօսիա մէհաֆիլը սիհասիէսինտէ պիր ինքիսարը իւմիտէ (յուսախարութիւն) սէպէպ օլմագտա տըր։ Պու միւլագաթ իլէ հալ վէ մէվզիին անպաշրրաճաղը զամանի իսլիհօրտը, հալպուքի պունու կէօսթէրիր պիր թէք իշարէթ եօգ տըր։ Ղաղէթալարընը բէվիչը իֆատէսինտէն անպաշրան չու տըր։ Իթալիա, տիւնտէն իթիպարէ քէնտի գուվվէթինտէ պաշգա պիր շեյ կիւվէնմէմէլի տիր։

Բօր-Պալթիգ.—Տլան էօյլէսէն սոնրա, Զար, իմբէրաթօր Վէլհէլմ իլէ պիրլիքտէ Մօլթքէ նամ Ալման գրուազէօրիւնիւ, էթրաֆլըճա զիեարէթ իթմիշ տիր։ Ագշամ Հօէնցօլլէրն եաթընտա պ'ր զիեաֆէթ վէրիլմիշ, վէ պունտա Զար իլէ Ռուսիա խանէտանը իմբէրաթօրիսի, Մ. Գօգովցէվ իլէ քէնտիսկյէ պիրլիքտէ կէլմիշ օլան բէֆիգլէրի, վէ Մ. տը Պէթման Հօլվէկ իլէ մայէթը իմբէրաթօրն հազրը պուլունմըշլար տըր։

Բօր-Պալթիգ.— Տլան ագշամ Հօէնցօլլէրն սէֆինէսինտէ վէրիլէն զիեաֆէթտէն սոնրա, իքի իմբէրաթօր պիրլիքտէ պուլունտուղլարը հալտէ, մէվճուտ օլան զէվաթ իլէ կէրմի իւզրէ կէօրիւշմիւշլէր տիր։ Զար, միւլագաթընը իլէ կիւնիւ կիպի, Մ. տը Պէթման Հօլվէկ իլէ ուզուն պիր միւքեալէմէ իճրա իթմիշ տիր։

Պու կիւն իմբէրաթօր Վէլհէլմ, Հօէնցօլլէրն եաթընտա, Վիպօրգ ալայընընն զապիթան հէյէթինի գապուլ իթմիշ տիր։

Բուսիա իմբէրաթօր վէ իմբէրաթօրիցասը թարաֆընտան Շեթանտարտ հաթընտա վէրիլէն վէտա զիեաֆէթինտէն սոնրա, իմբէրաթօր Վէլհէլմ, Մօլթքէ նամ ավիզօնընը բէֆագաթբյա Հօէնցօլլէրն սէֆինէսինտէ ագիմէթ իթմիշ տիր։

Թասթի օլընան բէսմը վէտալար զաեէթ սամիմի սուրէթտէ վուգու պուլմըշ տըր։

Բէթրէսպուրգ.— Բէթրէսպուրգ թէլէկրաֆ ժուռնալը թարաֆընտան աթիտէքի թէպլիղաթ նէչը օլունմըշ տըր.

«Իմբէրաթօր Վէլհէլմ իլէ Զար Նիգոչա պէնինտէքի միւլագաթ, պիլխասսա սամիմի օրմըշ տըր։ Պու միւլագաթ, բէք

չոգ սենէլէրտէն պէրու իքի հիւքմտարը բապթ իտէն միւնասէպթը տօսթանէյէ եէնի պիր թէէմընաթ սրը։

«Իքի հիւքմտարա բէֆագաթ իտէն բիճալը տիւէլ արասընտա թէսթի օլրնան նազարիաթ, իքի մէմլէքէթ պէյնինսէ մէվճուտ օլան թէամմիւլիւ գատիմէ-յի միհթէրէմէյի մուհաֆազա իթմէք իուսուսընտաքի բիվազրթը դավիէյի միւ-թէզապիլէյի եէնիտէն թասիգ իյլէմիշ տիր։

«Իչպու մի լագաթ միւնասիպէթիյլէ ճէրէեան իտէն վէ հալը հազրրը քեաֆ-ֆէյի մէսէլէրինին մուզաքէրէսինէ վէսի-լէ օլան սիեասի միւքալէմէլէր, էնիյէ-թը միւթէգապիլէ իւզէրինէ միւէսսէս օ-լան թարաֆէյն իմթիզաճընը մուհաֆազա իթմէքլիք՝ կէրէք իքի գօնշու տէվլէթլէ-րին մէնաֆիի վէ կէրէք միւսալէհայը ու-մումի իչին ֆէվգէլասէ էհէմմիյէթլի ղլ-տուղը խուսուսընտաքի զանաթը իքի թարաֆտան թասդիգ իթմիշլէր տիր։

«Անվալը հազրրէ իճապ իթտիրմէտիկի ճիհէթլէ նէ՝ պիր եէնի իթթիֆագատան, վէ նէ՝ տէ էվրօբա հէյեաթը տիւէլիյէսինին մուվազէնէ վէ մուհաֆազաի սուլհնօգթաի նազարընտան ֆայտէսի մուռատատագ օլուղ-ընտան, հէյեաթը մէղքիւրէճէ հիչ պիր թէպէտաիւլտէն պահս օլունմամըշ տրը։

«Պրնալն ալէյհ Բօր-Պալթիգ միւլա-գաթը, պիհագգ հէր թարաֆտան մէմնուն-նիյէթլէ գարշրլանապիլիր, զիրա Ալմա-նիա իլէ Ռուսիա արասընտաքի տաիմի վէ գավի տօսթլրղը թատիգ իթմէքլէ, իքի տէվլէթին բօլիթիգասընա միւսավի տէրէճէ թէէսիր վէ իլհամ իտէն թէմա-եիւլաթը սուլհբէրվէրանէյէ պիր նիւմայիշ ալէնի տիր։»

Պէրլին.— Միւլագաթ հազգընտա «Պէրլինէր Թակէպլաթ»տա պէր վէճհը սթի օգունմըշ տրը. «Նէչր օլունան թէպ-լիղաթը բէսմիէտէն կէօրիւնիւօր քի, Բօյտամ միւլագաթընտան պէրի Ալմանիա իլէ Ռուսիա միւնասէպթընա խալէլ կէ-մէմըշ տիր, լաքին մէղքիւր թէպլիղաթ-տա, Շարգտա սուլհ ու սալահն իպգա-սը՝ նազարը տիզգաթը ճէլպ իտէճէք սու-բէթտէ սիւքիթլէ կէչիմիշ տիր։ Էկէր պու նազթատա պիր նէթիճէ էլտէ իտիլ-մըշ օլա իտի, թէպլիղաթը բէսմիէտէ զիքր իտիմէլի իտի։»

Վիէննա.— Պէրլինտէն Գօրէսբօնտանս Բօլիթիգ զաղէթասընա պէր վէճհը սթի իշար՝ օլունուօր.—«Բօր-Պալթիգ միւլա-գաթը՝ Բօյտամ զիհարէթինին գարշրլրղը օլմըշ տրը։ Հիւքմտարլարը միւքալէմէ-լէրի՝ մէսաիլը պէյն էլ սիւէլ վէ Իթալիա-Օսմանլը մուհարէպէսինին մուխթարա-լարը իւզէրինէ ճէրէեան իթմիշ տիր։ Կէրէք Պէրլինտէ վէ կէրէք Բէթրէսպուրկտա շու-բասը թատիգ օլունմըշ տրը քի, Եվրօ-բա վէ Պալգան մէսէլէսի ազիմէյի սիեա-սիէսինտէ, մուազզամ տէվլէթլէր միւա-նընտա իթթիֆագը մուհաֆազասը, Թա-բասլուսատա եախօտ Ատալար տէնիզինտէ մուխասէմաթը ինթաճ իտէպիլէճէկի նէ-թիճէլէրտէն տահա զիեատէ նազարը էհէմմիյէթէ ալընմահա սէզա տրը։

«Ռուսիա ֆիլօսընը վէ Ալմանիա օր-տուսընը արթմասը քիմսէյէ դարշը թէհ-տիտ տէյիլ տիր»։

Բէթրէսպուրկ.— Ալմանիա պաշ վէ-քիլի Մ. սը Պէթման Հօլվէկ պուրահա վասըլ օլտու։ Ռուսիա մէճլիսը վիւքէլա-սը ռէյսի Մ. Դոգովյէվ, եարընն ազշամ միւ-շարիւէյհին չէրէֆինէ պէօյիւք պիր զիեա-ֆէթ վէրէճէք տիր։

Սապահքի զաղէթալար, Բօր-Պալթիգ միւլագաթընտան պահսլա, Ռուսիա տիր-լօմասիսինի, հէմ Իթթիֆագը միւսէլլէս, հէմ տէ Իթիլաֆը միւսէլլէս հագգընտա սարբլմազ սատագաթընը մուհաֆազա ի-տէրէք, Ալմանիա վէ Ռուսիա պաղլարընը դավիլէշտիրմէյէ մուվաֆագ օլմասընտան տօլայը թէպրիք իտիեօրլար։

Սվիէնէմունտէ.— Հօէնցօլլէրն եաթը, տէրունինտէ իմբէրաթօր Վէլհէլմ օլտու-ղը հալտէ, պուրահա վասըլ օլտու։ Իմ-բէրաթօր, ազշամ Վէլհաբարգա հարէքէթ իթմիշ տիր։

ՊԻՒՏՃԷ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

— o —

Մէճլիսի մէպուսանընն կէչէն շարշէն-պիհ կիւնքի իճթիմաընտա, 1328 սէնէսի պիւտճէսինին ուժումի մրուզաքէրէսինէ տէվամ օլընմըշ սրը։

Հօճա Ալի Քէմալ պէյ, օգուսթրղը պիր նութգտա, պիւտճէտէ պիր չոգ ֆայտէսիզ մէսարիֆլէ պէրապէր, պիր չոգ տա զարուրի իհթիեաճաթ իչին միգտարը քեաֆի թախ-սիսաթ հասր իտիլմիշ օլմասընտան տօլայը թէչէքքի իթմիշ տիր։ Պիլ խասսա մէս-րիֆ միւֆէթթիշլէրի իչին հասր իտիլմիշ օլան թախսիսաթը վէ ռիւշտիէ մէքթէպ-լէրինի լիսէյէ իֆրաղ իթմէք իւզրէ իտի-լէն մէսարիֆ հազգընտա թէնգիտաթտա պուլընմըշ տրը։

Միրալայ Ալի Ղալիպ պէյ, ուզուն պիր նութգ իրատ իտէրէք. տէմիշ տիր քի, «Պիւտճէնին մուվազէնէսի՝ նէ՝ մէսարիֆի էքսիլթմէքլէ գապլը տիր, չունքի զաթէն օ մէսարիֆ քեաֆի տէյիլ տիր, նէ՝ տէ վէրկիլէրին արթրրլմասրյա միւմքին տիր, պիրա էհալի՝ չիմտիքի վէրկիլէրի պիլէ թէէտիյէ իտէմէմէքտէ տիր։ Պիւտճէնին մուվազէնէսինի էլտէ իտէպիրմէք իչին, տախիլտէ ագբլը պիր բօլիթիգաեա սալիք օլմագ լազըմ տրը։

«Տախիլի պիլճիւմլէ իսեանլարը վէ խօշնուտսըզլըգլարը գուվվէյի ճէպրիե իլէ թէսկին իթմէք իսթէօրրզ. հալպուքի գուվվէյի ճէպրիե իսթիմալի՝ խօշնուտ-սըզլըգլարը արթրրմագատան պաշգա պիր շէյ եարամազ։ Մէչրութիյէթին իսանընտան պէրի Արնավուտլըգտա իւշ տէֆա իսեան զուհուր իթտի. իւչիհնիւ տէ սի-լահ գուվվէթիյլէ թէսկին իթտիք. լա-քին իսեանլն պու եօլնա թէսկին իտիլ-մէսի՝ տէօրտիւնճիւ տէֆա իսեան զու-հուր իթմէյէճէկինի պիզէ թէէմին իտէ-պիլիր մը։ Պէն սիեասի ատէմը մերքէ-զիյէթի գապուլ իտէիմտէմէյէճէյիմ. զա-թէն բրէնսիբլէ պունա մուխալիֆիմ. լա-քին անասրը միւխթէլիֆէնին թալէպլէ-րինի գրսմէն գապուլ իթմէլիյիզ, վէ օն-լարըն հիսսիեաթը մէլլիյէսինի ճէրիհա-լար իթմէմէլիյիզ։ Պու սուրէթլէ հէմ էվ-բօրանըն թէվէճճիհիւնիւ գաղանմըշ օ-լուրուզ, հէմ տէ իսեանլարըն էօնիւնիւ-ալըզըզ։ Տախիէն քէսպը գուվվէթ իթ-մէքլէ, մէմալիքը էճնէպիյէ գարշրսընտա նուֆուզա մալիք օլուրուզ»։

Ալի Ղալիպ պէյ՝ թիւթիւն ըէժիսի վէրկիսինին թանիյլէ հասրլաթին ար-թաճաղընը իւմիտ իտէրէք. պունանան տախի պիլ խասսա պահս իթմիշ, վէ հիւ-քիմէթին՝ Մէճլիսի ուժումիյէյ թէքլիֆ իտէճէկի ինհիսար ուսուլինէ գարշը իթիրազ իտէրէք, պանդրոլ ուսուլինին գայտէլերի-նի թասասա իյլէմիշ տիր։

Մաղիէ նազրրը վէքիլի Ճավիտ պէյ՝ էն սոն սէօզ ալարագ, իրասը նութգ ի-տէնլէրէ ճէվապ վէրմիշ տիր։ Ըէչիտ Թա-լիա պէյէ վէրտիկի ճէվապտա, տէմիշ տիր քի. «Պաշլրճա վէրկիլէրին բէք հազգսըզ վէ նիսպէթսիզ սուրէթտէ թարհ վէ թէվ-զի իտիլմիշ օլտըղընը իթիրաֆ իտէրիմ։ Պու հազգսըզլըղը իլք տէֆա մէյտանա գօեան պէն պուտ։ Թէէսսիֆ օլունուր քի, պիզտէ պաշլրճա վէրկիլէր, Եվրօբա մէմլէքէթլէրի հանրլաթը մէնպալարընը դայրը օլան մէնպալարան, վէ էհալինը՝ պու վէրկիլէրէ թէհամմիւլիւ պուլընմա-եան գրսմընտան թանսիլ օլունուօր։ Պու հալ, պիր խայլի սէնէլէրտէն պէրի ճէրէ-եան իտէն պիր ուսուլին նէթիճէսի տիր, վէ պու ուսուլին՝ 4-5 սէնէ զարֆընտա թէպտիլի իսէ, պիլ խասսա զայրը միւ-թէվազուն պիր պիւտճէսի պուլընան պիր մէմլէքէթ իչին գապլը տէյիլ տիր, չունքի պիր տէֆատան հասրլաթտա պէօյիւք պիր նօգսանա սէպէպ օլապիլիր»։

Ճավիտ պէյ՝ Արնավուտլըգտա ուժուրը նաֆիա իչին չիմտիյէ գատար պէօյիւք պիր շէյ եարըլմամըշ օլտըղընը պէեան իտէն Տէսթան էֆ.յէ ճէվապէն, տախիլիէ նազրրը Հաճի Ատիլ պէյին ըիհաէթիյլէ Ռուսէ-լիյէ կէօրէրիմիշ օլան հէյեթին՝ Արնա-վուտլըղընն տէօրթ վիլայէթինտէն պէհէ-բինտէ ուժուրը նաֆիա իչին 50 պինէր լի-րա թախսիս իթմիշ օլտըղընը իֆատէ իթ-միշ տիր։

Գեղամ էֆ. Տէր-Կարապետեան.— Ա-նատօլու իչին նէ՞ եարըլտը։

Ճավիտ պէյ.— Անատօլը իչին թախ-սիսաթ վէրիլմէմէսինէ պէն բ սգը օլմա-սըժ. պէնիմ թէքլիֆիմ իւզէրինէ իտի-քի, Անատօլինն եօլտարը իչին 60,000 լիրա թախսիսաթ հասր օլընտը։ Լաքին եալ-նըզ թախսիսաթ քեաֆի տէյիլ տիր, չունքի եօլտար ինչասը իչին տիկէր վասրթա-լարա իհթիեաճ վար սրը, մէնէլա քիր չոգ միւհէնտիսլէր վէ սաիրէ լազըմ սրը։

Գեղամ էֆ.— Նաֆսլ օլուսօր քի, Արնավուտլըղընն հէր պիր վիլայէթի իչին 50չէր պին լիրա թախսիս իտիլիեօր տա, թէքմիլ Անատօլը իչին եալընըզ 60,000 լիրա թախսիս օլունուսօր։

Ճավիտ պէյ՝ պու պապատէքի իմիրա-զաթէն՝ ուժուրը նաֆիա պիւտճէսինին մրուզաքէրէսի զէմանընտա պէհան իտի-մէսինի ըէճա իթմիշ, վէ շու սրբատա հիւ-քիմէթին՝ էնգարէ տէմիր եօլը խաթթը-նը Պաղտատ խաթթընա վէ Անատօլրի Շարգինին միւսթագիլէտէքի խաթթլա-ըընա պիրլէշտիրմէք իւզրէ միւզաքէրա-թը ճիատիյէ իճրա իթմէքտէ օլտըղընը իֆատէ իյլէմիշ տիր։ Միւշարիէյհ, պէօ-յիւք մասչլարտան թէնզիլաթ իճրա իթ-մէքլէ, պիւտճէնին աչըղընը գարամագ իչին պէօյիւք պիր նէթիճէ էլտէ իտիլմէ-եէճէկինի իսպաթ իթմէք իչին, միւլքիէ մէմուրլարընին ամիտէքի լիսթասընը օ-գումըշ տրը։

10,000 զրչ.տան զիեատէ մասչ ա-լանլար 69 նէֆէր, 7500 զրչ.տան 10,000 զրչ.ա գատար մասչլրլար՝ 29 նէֆէր, 5000տէն 7500 զչ. մասչ ալանլար 231 նէֆէր, 2500տէն 5000 զչ. մասչ ալան-լար՝ 1150 նէֆէր, 1000տէն 2500 զրչ. մասչ ալանլար 6600, վէ 100տէն 1000 զրչ.ա գատար մասչ ալանլար՝ 70,000 նէֆէր։

Ճավիտ պէյ՝ գաբիթիւլասիօնլարա գար-շը սէօզ սէօյլէմիշ օլան Հօճա Հասան Ֆէհ-մի էֆ.յէ ճէվապէն, գաբիթիւլասիօնլա-րընն գալգմասը, մէմլէքէթտէ ասայիշին թէէսսիսինէ վէ ատալէթին թէէմին օլընմասընա պաղլը սրը, տէմիշ տիր։

Միւշարիէյհ, թիւթիւն ըէժիսի մէսէ-լէսի հազգընտա տախի սէօզ սէօյլէմէքլէ, թիւթիւն ինհիսարընա մախսուս օլան հիւքիւմէթին գանուն լահիհասը Մէճլիսի ուժումիյէ թագիմ իտիլմիկինտէ, իչպու մէսէլէտէն ուզուն ուզասիյէ պահս իտէ-ճէկինի վատ իթմիշ, վէ օ գանուն լահ-հասը հազգընտա իճրա իտիլէճէք միւ-զաքէրաթտա վազրթ զայ օլմամասը իչին կէճէլերի տախի մէճլիսին ագբլընը թէք-լիֆ իյլէմիշ տիր։ Լաքին քէնտիսինին, ինհիսար ուսուլինին, կէրէք խազինէյի տէվ-լէթին վէ կէրէք չիֆթճիլերին մէնֆաա-թը նօգթաի նազարընճա տահա ֆայ-տէյի օլտըղընա գանի օմրշ իտուկինի տէրմիեան իյլէմիշ տիր։

Պիւտճէնին հէյեթը ուժումիէսի միւ-զաքէրաթը պու սուրէթլէ իրթամ պու-լուպ, թէֆէրրուաթընին միւզաքէրէսինէ պաշլանմըշ տրը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ճէմաաթիմիզտան պիր Արքեպիսկո-պոսընն վէ իքի Ծ.Վ.ին, մալիւմ օլան իհթիլաֆը օրթատան զալտըրմագ իչին պիր զէմինը իթիկաֆ պուլմահա թէչէ-պիւս իթտիքլէրի, վէ արալարընտա պիր գաչ քէրրէ կէօրիւչտիւքլէրի՝ արտըղըմըզ խուսուսի խապէրլէրտէն անլաշըլըեօր։

Պու միւզաքէրաթ, չիմտիլիք կիպլի թութուլտըղընտան, վագաս զէմինը իթի-լաֆա նէ՝ կիպի էսասաթ արամագտա օլ-տըզլարընա տահր մալիւմաթըմըզ պու-լընմամագտա իսէ տէ, թէչէպպիւս վէ միւզաքէրէլէր՝ հիչ պիր թարաֆըն թէչ-վիզ վէ իյնամը իլէ օլմատըղընա չիւպհէ իթմէյիզ։ Պու զաթլարըն իչպու թէչէպ-պիւսինէ վէ միւզաքէրէսինէ պիր շէյ տէ-նիլէմէզ. պիլաքս հիւսնի նիյէթլէ օլտը-ղը թագտիրտէ, չայեանը թագտիր պիլէ կէօրիւլիր. լաքին էկէր արատըպար զէմինի իթիլաֆ՝ ճէվաաթ իլէ թերզեանըն արասընը պուլմագ իսէ, պունըն ասլա վէ գաթա գապլը օլմատըղընը վէ զան-մէթլէրինին պօչունա օլտըղընը չիմտիսէր պէեան իսէպիլիրիզ։ Պիլաքս էկէր էվվէն էմիրտէ թերզեանըն կաթոլիկսըզտանմ իսթիֆասընը էյտէ իթմէք իւզրէ պիր զէ-մինը իթիլաֆ արաեօրլար իսէ, պունա մէնֆաաթ նամընա; պու խուսուստա քէնտիսինի թէպրիք վէ թէչէպպիւսլէրինին մուվա-ֆագրյէթինի թէմէննի իտէրիզ։

Պիր մագամընն ըէիսի օլարագ, ուժում միլլէթի կէօնակէօն սուրէթլէրլէ թահգիր իտէն, վէ ագշամքի սէտիկինի սապահ ին-քեար վէ ըէտա իթմէքլէ ճէմաաթ իւզ-ըինէ արթրգ գաթիէն էնիյէթի վէ է-հէմմիյէթի գալմամըշ օլան վէ հիւքիւ-մէթը Սէնիյէճէ վէ միլլէթճէ Բաթրիգլիք-տէն մաաղուլ պուլընան Թերզեան էֆ.նին սրֆաթը վէ չահսը, անճագ իչիմիզտէն գալտրգտան սօրա, միլլէթ, ալ՝ կէր մէ-սէլէլէր հագգընտա պիր զէմինը իթիլաֆ վէ իմթիզաճ արաեապիլիր, հէր շէյ սը-բասընա կիրէպիլիր, ֆագաթ Թերզեան էֆ. իչիմիզտէ գալտրգճա, սէնէլէր կէչէ, հիչ պիր շէյ եաբըլամազ։ Իչթէ պ'ուլիմ իգթիֆասը գավիմզ, գանահաթը էֆքեա-բըմզ պու սրը։

Թերզեան էֆէնտիտէ էկէր ագահրգ տին վէ մէզհէպ ժուհսպպէթի, խանսիյէթ վէ համիյէթ սուլղուլարը վէ հէմճիսլէ-րինի ամբմագ իչին ըիզգաթ վար իսէ, պիւթլեն միլլէթի մուաղզագ վէ մուղ-թարլզ իթտիկինի, հիսսիեաթը տինիյէյ խալէլ կէթիրտիկինի, պիր չոգ կիւնան-լարա սէպէպ օլտըղընը կէօրմէքլէ, վէլէվ խտտասընտա քէնտի քէնտիսինի հագգլը ղ-ենն խտեօրսա պիլէ, խայրը ուժումի իչին իտտասընտան վազ կէչիպ, մա-նասթըրրն պիրինէ չէքիմէլի, վէ միլլէթի՝ էնտիլէրատէն, պէլալարտան գուրթար-մալը տրը։ Պէօյլէ օլմատըգճա, հիչ պիր իթիլաֆ, իմթիզաճ թէչէպ գնէսիս պաչա չըգամազ։

** Իւչ սէնէտէ պիր քերրէ վէնէտիք-տէ ագտ օլունան Մխիթարեան թարիգա-թընն սէճլիսի ուժումիսինին պու սէնէ քի իճթիմաընտա, մէղքիւր թարիգաթն ի-տտրէ իթտիկի մէքթէպլէրին միւտի-բան վէ մուալլիմլէրինճէ պաղը թատի-լաթ վէ թէպէտաիւլաթ իճրա իտիլտիկի իչտիլիեօր։ Պու ճիւմլէտէն օլարագ, Պէյ-օղլընտա Սագրզ Աղաճընտա վագը Մը-խիթարեան մէքթէպի միւտիրի հիւրմէթ-լու Հ. Սիմոն վ. Երէմեանընն տախի թէպտիլինէ գարար վերկտիկի իչտիրմիշ տիր։ Հ. Սիմոն վ. Երէմեանընն, մէղ-քիւր մէքթէպ միւտիրիյէթինէ թային-նինտէն պէրու բէք ազ զէման կէչմիշ օլ-տուղը հայտէ, միւմտիլէյին էսէրը սայ ու ղայրէթի վէ ֆէտաքեարանէ խըզմէթիյ-լէ, պու մէքթէպին, օնտան էվվէլ պուլուն-սըղը ատէթա մեթրուք հալինտէն չըգըպ, հաեաթը թաղէ քէսպ իթմիշճէսինէ իհրագ իյլէտիկի թէրադդը՝ նազարը տիգգաթա ալընըրսա, մէղքիւր թէպէտաիւլ գարա-բընտան տօլայը թէէսսիւֆ իթմէմէք գա-պլը տէյիլ տիր։ Ֆիլվագը սոն վագրթլար-տա մէղքիւր մէքթէպ հագգընտա ուժու-մի պիր բաղպէթ վէ թէվէճճիհ հասրլ օլմրշ իսէ, թարիգաթ՝ պունու մանգա միւմտիլէյհ Հ. Սիմոնա պօրճը տրը, վէ Պէյօղլը կիպի չէհրիմիզին էն մուհիմ պիր մերքէզինէ, Վէնէտիկ Մխիթարեան-լարընն մունթազամ պիր մէքթէպ մա-լիք օլմալարը՝ քէնտիլէրի իչին պիր չէ-րէֆ օլուղը հալտէ, տօղրուսու թէտպիր-սիզճէ պիր գարար իլէ պու չէրէֆ ու իֆֆիիարա պիր տարպէ էնտիրիմէսի հիքմէթինի անպահամահօրուզ։ Հէր հալտէ մէղքիւր գարար հէնուզ զաթիիյէթ քէսպ

իթմէմիշ իսէ, պունտան կէրի տուրուլմասընը, վէ Հ. Սիմոն Երէմեան, միւտէպպիր վէ միւգիթէտիր պիր բուհանի օլուպ, Սթամպոլտա գալմասրյլա թարիգաթ հագգընտա ումումը թէվէճճիհ վէ հիբմէթինի ճէլպէ վասըթա օլա պիլէճէկինտէն, պէօյլէ պիր զաթը միհթէրէմին թէպտիլին տէն, սարքը նազար իսթիմէսինի թավսիէ վէ արզու իտէրիզ։

* * Թարաքիմըզա խապէր վէրիլմիշինէ կէօրէ, Թերզեանը, «Մէճմուա»եա գարշը օլան սոն խրշմը, կէչէնկերտէ «Լա Բաթրի»-տէն ալտըղըմըզ պէր գաբնին խանէսի իչին վէրէճէկի թագրիրէ պէտէլ 20 լիրա իւճրէթ իսթէմէսի հիքայէսի իմիշ։ Պիզ պու խապէրէ քէք տէ ինանմաեըզ, պիրա օ հավատիսի «Լա Բաթրի» նէշր իթմէյիտի։ Արատան պիր հաքթա կէչիքտէն վէ հիշ պիր թէքնիկ ուղրամատըզընը կէօրսիւքտէն սոնրա պիզ նագլ վէ նէշր իլէտիք. լաքին էկէր խրշմընա սէպէպ պու քէյֆիյէթ օլտուղը սահիհ իսէ, պունտան սահա ղարիպ, պունտան տահա կիւլունճլիւ պիր շէյ թասավվուր օլունմաղ։ Պունուն իչին տէյիլ, ասալիչի մէմլէքէթի իլալ իթմէմէք, նախատ ագայիտը տինիէյէ խալել կէթիրմէմէք շարթըյլա, պունտան տահա բէք չօգ աղըր զաղէթա հավատխաթը, մյութալէաթը, իթիրազաթը իչին պիլէ զաղէթա օգունմասընը վէ սահիրէյի մէն իթմէքլիք՝ չու տէվրուէ հա՞նկը մէտէնի վէ միլլէթէրագգը միլլէթտէ կէօրիւլմիշ տիւր։ Թերզեան, քէնտի կէօզիւնտէքի գօճա տիրէքյէրի չէօր կէօրիւհօրտա, պաշգալարընը կէօզլէրինտէ, չէօր տէյէճէք պիր շէյ պիլէ օլմասընը հալտէ, տիրէ՞ք մը կէօրիւհօր։

Ըշիթիկիմիզէ կէօրէ, Թերզեան էֆենին զաղէթամըզը իթհամ իթմէք իչինտէ, քէնտի ժայէթը էրքեանը արասընտա միւխթէլիֆ էֆքեար հիքմ իթմիշ տիր։ Բէնտի կէլէն վէքիլի Մօնս. Ռոքոսեան «Մէճմուա»եա գարշը օլան գուլբուգ ահբրնտան՝ հէր հալտէ զաղէթամըզը ճէզալանտրմագ իստասասընտա պուլունմըզ, Արիիարհան Արք. իսէ, էկէր պէօյլէ շէյլեր իչին զաղէթա օգութմամագ լազըմկէլիրսէ, տիւնեատա հիշ պիր զաղէթա պուլունտրմամըզ, Բաբալրզըն օրկանը օլան «Օսէրվաթօրէ Ռոմանօ»տա պիլէ, Քիլիսէնին իտարէի տախիլիսի հագգընտա պաշէն թէնզիատ վէ իթիրազաթա թէսատիֆ օլունուր։ Տէմէք օնու տա օգուտմամըզ։ Էօգ էկէր զաղէթա տէյի «Կաթողիկէ Արձագանգ»ը անլաւորանրզ, օ տա պաշգա մէսէլէ տիր» տէմէշ տիր. ֆագաթ Արփիարեան Գերպծ., իչ՞քիչի իչինտէ ագալիյէթտէ գալարընընտան, միւթալէասը թէէսիրսիզ գալմըզ տըր։

Էկէր Թերզեանլարընը, Ռոքոսեանլարընը իսարէսինտէ գալսա իտի, վա՛յ իտի պու միլլէթին հալինէ...

Տիկէր թարաֆտան, պու պապտէքի էֆքեարընա թէշէքքիւրլէ պէրապէր, թէէսիֆ իտէրիզ քի Արիիարեան Արք., Ազարեան Կ-Բաթրիկին սէնէլէրլէ շակիրտի օլմըզ օլտուղը հալտէ, միլլէթին էն գարզաշալը զէմանլարընտա, օ պէօյիւք ուսթասընտան կէօրսիւկիւ տէրալէրտէն վագթ ու զէմանըլա իսթիֆատէ իտէմմիշ, վէ էկէր պէզէ վէրիլէն պալէատէքի մալիւմաթ տօղրու իսէ, տահա եէնի այըլմաղա պաշլամըզ տըր։

ՄՈՒՀԱՐԷՊԷ

Տէրնատան Ցլ. 3 թարիխիյէ աժանա Սթէֆանիյէ իշար օլունմըզ տըր. «Պու սապահ եիւզպաշը Բօլլա, տէնիզ իւզէրինտէ թայեարէ իլէ ուչարքէն, ժօթէօրիւ պօղուլարագ տիւշմուշ տիւր։ Տէրհալ Մարգօ-Բօլօ գրուազէօրիւնիւն պիր սանտալը եարտըմա եէթիշէրէք, միւմանէյէի սաղ վէ սալիմ գուրթարմըզ տըր։ Թայեարէ տահի ճիւզիճէ սագաթլանմըզ օլարագ գուրթարրլմըզ տըր։»

* * Ֆոն տէր Կոլց բաշանընն մէգալէսինտէն տօլայը Իթալիա հիքիւմէթի թարաֆընտան Ալմանիա հիքիւմէթի նէգտինոզ իճրա իտիլէն թէչէպպիւսաթ հագգընտա մէհաֆիլը ըէմմիէտէն հիչ պիր մաւիմաթ վէրիլմէմիշիկի՝ Պէրլինտէն պիլտիրիլմիշ տիր։

* * Պէրլին, 7 յլ.— Իթալիա իլէ Թիւրքիա արասընտա մը թարէքէ ատա օլընտըղը, վէ իւչ կիւնէ գատար մուխասէմաթընտան տուրաճաղը պու կիւն շայի օլմըզ հսէ տէ, Օսմանլը սէֆարէթխանէսինտէ պու շայեայա Պօրտա օեունու մագամընտա պագբլըեղը։

Վիէննա, 7 յլ.— «Ակրմանեը Ցայթունկ»ըն Լոնտրատան ալտըղը մալիւմաթա նազարէն, Ինկիլթէրրա հիքիւմէթի՝ գօնֆէրանսը ֆայտէսիզ վէ զարարլը ատտ իտէրէք, պու ֆիքրէ մուխալիֆէթ իթմէքտէ իսիշ։ Լոնտրատա, շիմաիքի հալտէ մուխարէպէյէ խիթամ վէրիլէճէկի իմքանը կէօրիւլմէեօր։

* * Բէսմի վէ խուսուսի թէլէկրաֆլարտա, Իթալիա տօնանմասընընն Ատալար տէն՝ լինտէ եէնի պիր հարէքէթինտէն պաս իտիլմէեր։ Պունունլա պէրաբեր Ատալար տէնիզինէն պաղը նօգթալարընտա տիւշմէնին պաղը հարդ սէֆինէլէրի կէօրիւլմիշ տիւր։ Շու էնտատ Սթրօքալիատա, օն գէթասը նագլիէ վաբօրը օլարագ օթուզ գատար տիւշմէն սէֆինէսի պուլունտըղը խապէր վէրիլմէքտէ տիր։

Սագրզտան իշար իտիլտիկինէ նազարէն, 4 Իթալիան գրուազէօրիւ Սագրզ իլէ Էմնօս արասընտա 4 սաաթ գատար տօլաշմըշլար տըր։

Բազար կէճէսի տիւշմէնին 12 հարպ սէֆինէսի Պէհրամ իսկէլէսիյլէ Այվաճըզ արասընտա կէօրիւնտիւքտէն սոնրա, մէճհուլ պիր թարաֆա կիթմիշլէր տիր։

* * Գօրիէրէ ա՛Իթալիա զաղէթասը, Ալմանիա իլէ Ռուսիա իմքէրաթօրլարը միւլագաթը հագգընտա նէշր օլընան պէեանանամէլէրտէ. Իթալիա իլէ Օսմանլը մուհարէպէսինին սիւքիւթլէ կէչիլմէսինի մանէատար պուլարագ, «տէմէք մուհարէպէ տէվամ իտէճէք տիր, վէ Իթալիա՝ խթէպիկի եէրտէ իճրաչ հարաքէթ իտէպիլէճէք տիր» տէմիշ տիր։

* * Վիէննատան յլ. 9 թարիխիյէ «Մոնիթէօր»է կէլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Բէլգրէսպուրկտա չու էնտատ Ալմանիա պաշ վէքիլի իլէ ճերէեան իտէն միւվաքէրաթը՝ Շարգ միսէլէլերի հագգընտա՝ Բօր-Պալթիգտէքի միւլագաթատան տահա զիեատ էհէմմիյէթի պուլունտըղը թէէմին իտիլիեօր։ Մուհարէպէյէ, Ռուսիա խարիճէ նազրընընն իլգ տէֆա թէքելիֆ իթմիկի սուրէթտէ խիթամ վէրիլէճէկի սէօյլէնմէքտէ տիր։

ԱՐՆԱՎՈՒՏԼՐԳ ԱՀՎԱԼԻ

Հալէա տօղրուտան տօղրու պուրահա խապէրլեր օլմաեըպ, Արնավուտլըգ ահվալի հագգընտա Սէլանիք զաղէթալարընտան մալիւմաթ ալընըեօր. անկաշրլան՝ ասըլար թէարրուզի հարէքէթէ պաշլամըշլար տըր։ Պունլարըն թասդիպի իչին կէօնտէրիլմիշ օլան ասաքիրը Օսմանիէ Բազարքէօյ ճատտէսի իլէ Պալթին գարիէսինէ նազը օլան քէբէլէր իւզէրինտէ գուրուլմըշ օլան չատրըլար ալթընտա պուլունուեօրլար։ Եէնի Ասքր զաղէթասընընն, ախիրլն Միթրօվիցա ճիվարընտա վուգուպլան չիտէթի միւսատէմէյէ տահիր ալտըղը պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Պալթին, Լաբ, Կօլագ վէ Տրէնիցա նահիէլերի էհալիսինտէն 3-4000 Արնավուտլար իլէ ասըլարընն մէշհուր ըէյիսլերի Հասան պէյ իլէ Բրէշթինալը Զէյնուլլահ պէյ պու միւսատէմէյէ իշթիրաք իթմիշլէր տիր։ Դավկա՝ սալը ագշամը Եէնի-Բազար եօլը իւզէրինտէ պաշլամըշ տըր։ Թէբէլէր իւզէրինտէ պուլունան էշգբեա՝ ասաքիրէ գարշը չիտէթի պիր թիւֆէնք ատէշէնէ պաշլաեըպ, ասաքիր թարաֆընտան տախ չիտէթէլէ մուգապէլէ օլունմըշ տըր։ Պաալհու միւսատէմէ՝ Միթրովիցանընն շըմալ ըսթասիոնընտան Եէնի-բազար վէ Նէնի-գալէ եօլլարը իւզէրինտէ վագը Պալթին գարիէսինէ եալըմըշ տըր։ Ասաքիրը Օսմանիէ թօր իսթիմալինէ մէճքիրը Օսմանիէ թօր իսթիմալինէ մէճպուր օլուպ, հէր թարաֆտան Սրնավուտլարը սիւրմիւշէր վէ սաղըթմըշլար տըր։ Օն իւչ սաաթ իմթիտատ իտէն շիտէթլի պիր գավկատան սոնրա, ասաքիրը Օսմանիէ զալէպէ իթմիշ, վէ այրն 4իւնճիւ սապահը աթէշ քեսիլէն տուրուպ, ասաքիր, մուզաֆֆէրէն Պալթինէ կիրմիշլէր տիր։ Մէզքիւր քէօյ քեսիլէն խալի օլուպ, եալընըզ 5 նաշ պուլունմըշ տըր։ Ասնավուտլարըն թէլէֆաթը միգտարը մսլիւմ օլմանըպ, լաքին բէք քէսրէթլի օլմալը տըր։

Թէլէֆ վէ մէճրուհ օլան ասքէրլեր՝ արապալար իլէ Մօթրովիցաեա նագլ իտիլմիշլէր տիր։

Իբէքտէն պիտիրիլմիկինէ կէօրէ, Սթուգ ճիվարընտա Սիդգա, Մոդրա վէ Զէրնօվատա պուլունան էշգբեա իլէ ասաքիրը Օսմանիէ արասընտա տիկէր պիր միւսատէմէ վուգու պուլուպ, իբի սաաթ թիւֆէնք աթէշի տէվամ իթմէքտէն սոնրա, ասրլար ֆիրար իթմիշլէր վէ ասքէրլեր Սթուգդն ասքէրի նօգթալարընը իշղալ իյէմիշլէր տիր։ Ասքէրլերտէն պիր քիչի թէլէֆ օլմըշ, ֆագաթ ասրլարան բէք չօգ թէլէֆաթը վուգու պուլմուշ տըր։

Սոն կիւնլերտէ Տիագօվա ճիվարընտան տախ աթէշ սէսլերի իշիտիլմիշ վէ ասաքիր իլէ ասրլար պէյնինտէ շիտէթլի պիր մուսատէմէ պաշլաեընը անպաշըլմըշ տըր։ Հէնուզ թաֆսիլաթ ալընմամըշ տըր։

Բազար իրթէսի կիւնիւ տախիլիէ նազրը՝ Մէճիսի մէպուսանա կէլէրէք. Արնավուտ մէպուսլարը սիւսլէրինէ ճէվապէն, Արնավուտլըգ ահվալի հագգընտա պաղը մալիւմաթ վէրմիշ տիր։ Լաքին Արնավուտ մէպուսլար՝ պու մալիւմաթտան ճէնուն գալմաերզ, անվալին կէօսթէրիլտիկի կիպի սէյիլ, զաեէթ վէհիմ օլարընը մուսիրանէ պէհան իյէմիշլէր տիր։ Մամաֆիէի Հաճի Ատիլ դէյլին իյզահաթը ալգըշլանմըշ տըր։

ՄԻԻԼԱԳԱԹԼԱՐ

Ինկիլիզ մալահաթկիւզարը բազար իրթէսի կիւնիւ Պապը Ալիտ սատրազամը պուլամաերզ, գարթընը պրագմըշ տըր։ Ֆագաթ տիւն էօյլէտէն սոնրա սատրազամ բաշա իլէ մուլագաթ իթմիշ տիր։ Պու միւլագաթտա խարիճէ նազրը սահի հազը պուլունմըշ տըր։ Տիւն խարիճէ վէ պահրիճ նազրլարը էօյլէտէն սոնրա սատրազամ բաշայը այրը այրը զիեարէթ իթմիշլէր տիր։ Բազար կիւնիւ տէ հարպիճ նազրը՝ սատրազամ բաշայը կէօրմէք իչին իբի տէֆա Պապը Ալիյէ կիթմիշ իսէ տէ, պուլամամըշ վէ նիհայէթ գօնազընտա զիեարէթ իյէմիշ տիր։

ՄԱՀՄՈՒԴ ՇԵՎՔԷԹ ԲԱՇԱՆԸՆ ԻՍԹԻՖԱՍԸ

Տիւն ագշամ խապէր ալընաբզընա կէօրէ, հարպիէ նազրը Մահմուտ Շեվքէթ բաշա իսթիֆա իթմիշ վէ իսթիֆասը Սատարէթճէ գապուլ իսիլէրէք, խալիֆինին թայինինէ տէկին Հարպիէ նէզարէթինիս՝ վէ քեսիլէթէն պահրիճ նազրը Խուրշիտ բաշա թարաֆընտան տէօրէօնտէսինէ վէ Մահմուտ Շեվքէթ բաշանընն Հէյէթը աեան ազալընընա թայինինէ իրատէի սէնիէ սուտրը օլմըշ տըր։

Միւշարիէյէ, իսթիֆանամէսինտէ, ասքէրին բալիթիգա իլէ իշղալընը մէն իչին թանզիմ իթտիկի զանուն լահասընընն՝ պիր պաշգա նազրը թարաֆընտան թաթպիգնէ տահա մուվաֆքգ կէօրմէսի իչին իսթիֆա իթտիկինի պիտիրմիշ տիր։

Իշպու իսթիֆանընն՝ պիր պուհրանը վիւքելաեա սէպէպ օլաճաղընը «Թանին» մէմմուլ իթմէեօր, վէ վիւքելանընն քեաֆֆէյի մէսէլէլերտէ մութթահրա վէ հէմֆքեար օլարգլարընը պէհան իսիեօր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ ԻԼԱՆԸ ՀԱՐՊ ԻՏԷՃԷՔ ԻՄԻՇ?

Բրէբօրէյ զաղէթասընտան.

«Տիւն Սօֆիատա, Պուլկար հիքիւմէթընն Թիւրքիաեա իլանը հարպ իտէճէկի խապէրի մուսիրրէն սէվէրան իյէմէքտէ իսի։ Պունու հիքիւմէթ ֆբրգասընընն էն իլէրի կէլէն ատէմլերի տէ թատիդ իտէրէք, գապինէնին սուլհբէրվէրիկինի բաղմէն, իլանը հարպա գարար վէրմիշ պուլունուղընը պէհան իսիեօր։»

[Սապահ]

* * Սօֆիա, 7 յլ.— Էրքեանը հարպ բէիսի Ֆիչէվ՝ գրալ Ֆէրտինանտըն պանեսիչին կէթմիշ օլաուղը Մտճարիսթանընն Բօէսթիէն չէհրինէ ազիմէթ իյէմիշ տիր։

Մանասթիրտա վուգու պուլան սոն հատիսէլէրէ պու սէրհանաթին միւնասիպէթի վար տըր։ Ժէնէրալ Ֆիչէվէ պէօյիւք պիր զաֆֆէթ բէֆագաթ իթմէքտէ տիր։ Իչ կիւն էվվէլ վուգու պուլան պու ազիմէթ՝ զաղէթալարտան կիզլի թուրթուլմըշ տըր։

ՄԻԹՔԷՖԷՐԻԳ ՄԱԼԻՄԱԹ

Ճուսատա իրթէսի կիւնիւ չէհրիմիզ 20 գատար օթօմօպիլ իլէ Մաճար սէյեահլարը կէլմըշլէր վէ Շէհիր էմանէթի թարաֆընտան թէշքիլ օլընըզ օլան պիր հէյէթ թարաֆընտան պիլ իսթիդալ, Թարապիատա Սրմընը Բալլսա օթէլինէ էնմիշլեր տիր։ Բազար կիւնիւ միւսամիէյիմնն չէրէֆինէ պիր պիհաֆէթ վէրիլմիշ տիր։ Բազար իրթէսի կիւնիւ Շիրքէթին պիր վաբօրը իլէ Եալովայը զիեարէթ իթմըշլեր տիր։

«Մանիթէօրտէ օգունմըշ տըր. Աեանատան պիրի՝ պէր մուհարրիրիմիզէ պէրվէճճը ատի պէհան իթմիշ տիր. «Ղայրի միւսլիմլերին խըզմէթը ասքէրիէյի զանուընընն քճրասը թիճարէթէ զարար վէրէճէկինտէն, զանն իսէրիմ քի, մէմլէքէթին մնտաֆիի իգթիսատիյէսինէ մուզիրը տիր։ Պիզ, հէյէթը աեանընն քեաֆֆէյի Խրիսթիան ազալարը պու գանուտա գարշը բէյ վէրէճէյիզ։ Հիսէյին Հիլմի բաշա տա պիզիմէ պիրլիքտէ տիր, վէ էկէր Իսլամ արգատաշլարընընն պուղընը սա նօգթաի նազարընընը թասվիպ իսէրլերտէ, պունա թէճճիպ օլունմամընը տըր։»

Տիւն ագշամ իւզէրի վիւքելա՝ տահրէի սատարէթտէ իճթիմա իտէրէք, մուհիմմ վէ միւսթաճէլ մէսէլէլէր հագգընտա ուզուն միւտատէթ միւզաքէրաթտա պուլունմըշլար տըր։

Տիւն Ֆրանսա սէֆիրի սատրազամ բաշա իլէ պիր միւտատէթ միւլագաթ իթմիշ տիր։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ՍԷՐՄԱՅԻՍԻ 250,000,000 ՖՐԱՆԴ

1912 Մայիս 31 Պրլանչօսը

ՄԱԹԼՈՒՊԱԹ

Սանտըղտա վէ պանգալարտա նուզուտ	169,111,596	27
Ճիզտանտա	1,367,372,862	15
Բէնէն վէ թէկէմինաթլա իգրալ օլընան մէպալիզ վէ Բըրօր	442,082,417	63
Հիսապաթը ճարիէ	631,974,429	56
Հիսսէ, պոնո, թանվիլաթ վէ էսհամ	11,918 567	45
Եէնի զայրը մէնղուլէ	35,000,000	—
Հիսապաթը միւխթէլիֆէ	27,644,794	01
Ցրդ.	2,685,104,667	07

ՏԻԻՑՈՒՆԱԹ

Տէլբօզիթօ վէ աչըգ պոնո, պարտ	859,991,176	03
Հիսապաթը ճարիէ	1,182,308,116	97
Գապալ իսիլմիշ բօլիչա	131,249,352	47
Վատէլի տէրօզիթօ վէ պոնո	32,014,826	20
Հիսապաթը միւխթէլիֆէ	77,111,196	40
Իհթիեաթ ազչէսի	152,000,000	—
Թէդիրիճ իսիլմիշ սէրմայէ	250,000,000	—
Ցրդ.	2,685,104,667	07

Ալընա մուրատպրզ օյտուղը բասիլ օլունիր
Մէճլիսի իտարէ բէյնէլ
Լ. ՊԷԹԷՆՕՏ
Իտարէի տամամիյէտ
մուրախխաս միւտիրլէր
ԷՏՄ. ՖԱՊՐ-ԼԻԼԼ, ՊՈՖ ՊՐԻՆԳՍԸ

Սահիպը իմթիեազ վէ մեհուլը ղազիբա
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՕԼԱՅԵԱՆ
Ճատտէի քէպիր, Թաղսիմ, Ն. 65